

DEBRECENI

PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Közvélemény-fejlesztés.

Ha már benne vagyok, megkísértek előadni néhány töredékes gondolatot arról, miként lehetne fejleszteni a magyar református egyházi közvéleményt zsinati törvényhozásunk és általában sarkalatos fontosságú egyházi ügyeink folyása és intézése körül.

Most egyelőre csak arról legyen szó, mit tehetne ez irányban maga Zsinatunk és a Zsinattal való törvényes viszonyának szelleméből következőleg (lásd az I. tcikk 75. § a) c) és különösen f) pontjait) az Egyetemes Konvent.

Ott fekszik a Zsinat előtt egy egyházkerületünkben származó javaslat arról, hogy a zsinati előmunkálatok számára nagyobb és realisabb nyilvánosságot kell biztosítani úgy, hogy a munkálatok, vagy legalább azoknak gondosan készített tömör kivonatai, a mainál sokkal szélesebb körben bocsáttassanak rendelkezésre. (Lásd lapunk múlt évi 45. számának vezércikkét.)

Nem tudjuk, mi lesz e javaslat sorsa. De azt bizonyosan hisszük, hogy az ott javasolt akármely formában való érdemi elintézése egyszerre sokat lendítene a mai lehetetlen állapoton.

Amíg ez a javaslat a Zsinat tárgyai és tárgyalásai iránti előzetes érdeklődés felfokozására vonatkozik, addig más intézkedések meg azt a szintén igen fontos célt szolgálhatnák, hogy a Zsinat ülésezése folyamán is fokozott mértékben ébrentartassék iránta a református, sőt általában a magyar közvélemény érdeklődése.

E tekintetben lehetetlen szomorúan meg nem állapítanunk, hogy éppen a most folyó ülésszak alatt egészen feltűnően és bántóan hiányos közleményeket olvashatunk a Zsinat munkájáról a napi sajtóban. Pedig ezeket a híradásokat még református közvéleményünk mai lagyma-tag állapotában is bizonyosan napról-napra várva-várja és mohón keresi igen sok jó magyar református ember, lelkészek és nem lelkészek egyformán.

Tudjuk, hogy Konventünk hazai és külföldi sajtószolgálatára a mai anyagi lehetőségek szűkreszabott korlátai között is évek óta tűrhetően meg van szervezve és általában véve ki-

elégítően működik. Azt is tudjuk, hogy rendszerint nem a sajtószolgálat ellátójának jóakarátán vagy hozzáértésén fordul meg az, hogy a nagy fővárosi politikai napilapok többségében még a legfontosabb egyházi eseményekről is olykor egészen éktelenül eltorzított vagy megcsönkített tudósítások jelennek meg, hanem a szerkesztői olló és veres ceruza fölényes garázdálkodásán, amelynek harmadrendű filmsztárok intim ügyei is sokkal fontosabbak és érdekesebbek, mint egy kétmillió történelmi egyház életének legnagyobb jelentőségű eseményei.

De abba mindezeknek tudatában is nagyon nehéz belenyugodni, amit például a mostani ülésszak folyamán minden újságolvasó ember tapasztal: hogy t. i. a nagy lapok egyrésze egyáltalán nem, a másik része a napihírek közé eldugva néhány sorban közli a Zsinat tárgyalásait, és csak alig egy-kettő akad, amelyik önálló közleménynek ad róluk helyet, — sajnos, ezek is úgy, hogy nincsen bennük sok köszönet (ami miatt aztán talán nem is csupán az illető lapok szerkesztősége a felelős).

Azt a jelentőségében alig túlbecsülhető örvendetes ténytet például, hogy a Zsinat az új egyházalkotmányi törvénycikk bevezetésében a Ravasz László indítványára kifejezte, hogy a magyarországi református egyház a Jézus Krisztus közönséges anyaszentegyházának része — a vasárnapi (május 4.) lapok közül tudtommal csak egyetlenegy közölte. Persze, az is egyetlen szó méltatás nélkül.

Arról pedig még beszélni sem jó, hogy a vidéki nagyvárosoknak szintén elég nagy publicitási napilapjaiba mennyi és milyen formában jut el a zsinati tárgyalásokból — még az olyan abszolút református többségű városban is, mint Debrecen.

Az egyházi hetilapok természetesen csak későre jutnak oda, hogy ők is foglalkozzanak a zsinati tárgyalásokkal. Tudósításaik — bár gyakran zsinati tagok tollából erednek — rendszerint szintén nem kielégítőek és nem egyszer erősen szubjektív jellegűek. Tiszta és tárgyilagos képet arról, hogy a Zsinaton tulajdonképpen mi is tör-

tént, vagy történik, ezek alapján is nagyon bajosan alkothat magának az érdeklődő.

Ezen a bajon is segíteni kellene tehát, mégpedig sürgősen. A segítség módjának pedig azt gondolnám, hogy a Zsinat rendeletéből a konventi iroda kiadna egy könyvmatos vagy nyomtatott zsinati napi vagy kétnapi tudósítót, amelyet megküldene a napilapoknak, az egyházi sajtónak, és rendelkezésükre bocsátana maguknak a zsinati atyáknak is — akiknek nem egy esetben szintén nagyon hasznos volna az emlékeztüket ezzel erősíteni. Ez a Tudósító a zsinati jegyzői kar felügyeletével és közreműködése mellett készülné és tisztán a tények előadására szorítkoznák, csak kivételes esetben — amilyen pl a fenti Ravasz-féle indítvány elfogadása — adná azoknak megfelelő rövid méltatását is.

Ennek költségei minimálisak volnának s egy kis utánanézésrel könnyen előteremthetők — talán maguknak a zsinati rendes és pótagoknak kötelező előfizetéséből is.

Egy ilyen gondosan és avatott kezekkel szerkesztett zsinati Bulletin összegyűjtött számai még a közvetlen aktuálitáson túl is igen jó szolgálatot tehetnének. Mert ma, azt hiszem, nemcsak egyházi vezető tisztviselőink, de még zsinati atyáink között is akárhány akad, akit meglehetősen sarokba lehetne szorítani ezzel a jámboran érdeklődő kérdéssel: „Ugyan tessék már megmondani, miféle legfontosabb új intézkedések vannak a már elfogadott tanügyi, törvénykezési, lelkészválasztási törvénycikkben, meg az új liturgiában?”

Az pedig, hogy a hivatalos és nem hivatalos egyházi közvélemény majd a már szentesített és hatályba lépő új törvények gyakorlati életének a kezdetén ébredjen rá arra, hogy tulajdonképpen mi van bennük és akkor legyenek majd hangosak Sionunk berkei az esetleges nagy meglepetések és eső utáni köpönyegforgatások zajától — nemcsak az új törvények zökkenő nélküli életbelépése szempontjából, de már csak egyházunk tekintélye szempontjából sem lehet kívánatos.

R. I.

Zsinati tudósítás.

Május elsején megnyílt a zsinat harmadik ülészaka, mely az egyházalkotmányi törvény revíziójával van hivatva foglalkozni. Úgy lehet gondolni, nyugodt lesz a tárgyalás, mert a törvényjavaslatot általában tetszéssel fogadták az egyházkerületek és az egyházmegyék s a tett észrevételek nagyrészt azóta is figyelembe vette az egyházalkotmányi bizottság.

Baltazár Dezső szépségeiben gazdag imádsága után Dókus Ernő főgondnok veszi át a szót s mond nagyhatású megnyitó beszédet. Megemlékezik kormányzó úr államfői működésének tízéves fordulójáról s költői lendületű szavakkal ünnepli hazánk s egyházunk legelső emberét. Kitér a konvent működésére is, ami nagyon

böles cselekedet, mert a kapcsolat a zsinat és a konvent között szervezetileg elég laza. Nagy figyelemmel hallgatják szavát s lelkesen ünneplik a közszeretben álló világi vezért, aki nagy-szerűen bebizonyítja, hogy a legidősbőség egy-szersmint az alkalmasság legmagasabb fokát is jelenti, legalább az ő esetében.

Az első nap persze formalitásokkal telt el. Nekünk okvetlen utánózni kell a parlamenti szokásokat, az első nap tehát nem tehetünk egyebet, mint a tagok igazolását és a napirend kitézését. Dehát csakugyan van is erre szükség, mert így legalább az első nap délutánján dolgozhatnak a bizottságok abban a sok ügyiratban, amelyeket különböző oldalokról különböző tényezők a zsinat nyakába zúdítanak. Csak az egyházalkotmányi bizottság nem dolgozhatik az első nap, ámbár jó sok ügy került hozzá, de az előadója nem ér rá most ezekkel foglalkozni, tartogatni kell az erejét és a figyelmét másnapra, a törvényjavaslat tárgyalásához, amelyre vonatkozóan sok embernek van sok jó és hasznos gondolata s persze, mind akarja az előadóval előre is közölni, ami a tárgyalás gyorsabb menete érdekében kívánatos is.

Május 2-án kezdődik az egyházalkotmányi törvényjavaslat tárgyalása. Kun Béla előadó, aki terjedelmes megokolást készített a javaslat-hoz, utal erre a munkájára. A javaslat szerző-ségében az oroszánrészt az egyházalkotmányi bizottságnak tulajdonítja s a nagy többség véle-ménye szerint nagyon is erős kritikát gyakorol a magyar református egyházalkotmány felett, mely szerinte nem is elég elvszerű, nem is elég célszerű és nagyon költséges. De hangoztatja, hogy a mostani idők nem alkalmasak a gyökeres reformra s most meg kell érni annyi javítással, amennyit a javaslat tartalmaz.

A következő szónokok mindegyike nagy elismeréssel szól a javaslatról. Görömbey Péter is, aki a dicsőítésben nem szokott bőkezű lenni s most is néhány nagyon alapos kritikai megjegyzést tesz. Kováts J. István még inkább s ragyogó beszédében szinte védelembe veszi a javaslatot, a főszerező Kun Bélával szemben, akit szeretettel cáfol, korhol és dicsér — a pirulásig. Maklár Károly kritikája hasonlóképpen elismerő, bár elvi alapon sokban ellenkező a véleménye. — A második napon Sipos József, Forgács Gyula, Vásáry István szintén alapos megjegyzéseket tesznek, míg Benedek Sándor, az egyházalkotmányi bizottság érdemes elnöke, köszönettel adózik az általános elismerésért. Majd az előadó, Kun Béla válaszol a szónokoknak, rámutatva, hogy miért van szükség az élet változásainak állandó figyelemmel kísérésére és hogy miért következhetik egyházi vonatkozásban gyökeres reform. Hangsúlyozza, hogy ma — meggyőző-dése szerint — a javaslatban foglaltaknál nagyobb változtatásokat tenni veszedelem volna s hogy a törvényt cserélgetni semmiképp sem kívánatos.

A javaslatot általánosságban egyhangúlag elfogadták s nyomban megkezdték a részletes tárgyalást. Ennek során nem remélt vita kerekedett mindjárt az elején, a név törvénybefogalásánál. Tóth József, Makláró Károly, Juhász László, Berey József, Enyedy Andor, Varga Sándor, Marton János és Bartha László hozzászólása után végül is Ravasz László szövegét fogadták el, mely valóban mindenkívánságot kielégít, így:

Az Úr Jézus Krisztus közönséges keresztyén anyaszentegyházának része a magyarországi református egyház stb.

A 2. és 3. szakaszoknál is voltak hozzászólások, de ezek változatlan maradtak.

Hétfőn, május 4-én folytatták a tanácskozást tovább, mely ma is tart. A továbbiakról a jövő számban.

EBBŐL A VILÁGBÓL

A kollégium anyagi helyzetének kérdése.

Írta: Varga Pál, koll. számvevő.

A kollégium 1928—29. évi költségvetésének felülbírálása és szankcionálása rendén az egyházkerület 1928 tavaszi közgyűlése a jelentkező s 72,000 pengőt is meghaladó költségvetési deficitnek nagyságát aggodalommal állapítván meg s nem kisebb aggodalommal látván a kollégium megrendült anyagi helyzetét; az észlelt baj okainak megkeresésére, valamint a szanálás érdekében teendő intézkedésekre irányuló részletes tervezetnek és javaslatnak előterjesztése végett 98—1929. számú határozatával az Elnökség vezetése mellett egy hattagú bizottságot küldött ki.

A bizottság munkáját megkezdette s biztosra vehető, hogy a tavaszi egyházkerületi közgyűlés elé megfelelő tervezetet, illetőleg javaslatokat fog terjeszteni.

Távolról sem vezet az a szándék, hogy ezen illetékes és nagysúlyú s ennél fogva a hozandó határozatoknak egyedüli alapjául szolgálható javaslatoknak elébe vágjak, még kevésbé, hogy eme nagyjelentőségű kérdés előkészítésének munkálatába belekontárkodjam, de úgy vélekedem, hogy mint a kollégium és egyházkerület pénzügyi és számviteli ügyeivel hivatásszerűen foglalkozó tisztviselőnek talán mégis kötelességem, hogy a cikkem címét viselő kérdéshez egynemely vonatkozásban én is hozzászóljak.

Erről a kérdéstről lapunk hasábjain dr. Sz. Kun Béla egyházkerületi tanácsbíró úr tollából sorozatos közleményeket olvastunk.

Ezek a megjelent közlemények kivétel nélkül mind igen érdekes, értékes és az ügyek ismeretéről és áttekintéséről tanuskodó adatokat tartalmaznak. De tartalmaznak amellet a kollégium anyagi helyzetének kérdésével kapcsolatban több olyan felvetett gondolatot, tisz-

teletreméltó véleményt és álláspontot is, amelyek a kiküldött bizottság munkálatánál már minden esetben figyelembe jöhetnek és annak nagy segítségére lehetnek.

Vannak azonban a kifejezésre juttatott vélemények és álláspontok között olyanok is, amelyekre nézve az én szerény egyéni véleményem mégis más. Ilyen felfogásbeli eltérés van pl. közöttünk ama kifejezésre juttatott nézetét illetően is, miként „mindegy, hogy mi úton jutott a kollégium azok közé az anyagi nehézségek közé, amelyek között tagadhatatlanul van”.

Másik két álláspont pedig, amelyekre nézve sok tekintetben szintén eltérő nézeten vagyok: a gazdasági adminisztrációnak a felvetett formában és módon való szabályozásának, illetőleg csökkentésének, továbbá a pénztári ügyvitel bankszerű ellátásának kérdése.

A két utóbbi kérdés tulajdonképpen szorosán együvé tartozik, úgyszólván folyamánya egyik a másiknak s éppen ezért egy tárgy- és gondolatkörben lehet velük foglalkozni. — Dr. Sz. Kun Béla úr is egymásbafűződően tárgyalja a két dolgot, amikor is kijelenti, hogy a kiadások között az adminisztrációs költségeket látja csökkenthetőeknek s a csökkentés egyetlen módját a kollégium készpénz vagyonának takarékpénztár által való kezeltetésében jelöli meg.

Mielőtt a kollégiumot ért tőkevesztésnek s az ebből eredő vagyoni leromlásnak tényével, valamint a fennálló nehéz helyzet bekövetkezésének okaival közelebbről foglalkoznám, a kollégium tőkevagyonának s attól függő pénzügyi helyzetének a háborút megelőző 1913. évtől kezdődően történt kialakulását óhajtom szemléltetővé tenni.

Azért vettem kiindulási alapul az 1913. évet, mivel úgy gondolom, hogy az új tápintézzel, egyetemi internátussal és új főgimnáziummal már kibővült, megizmosodott kollégium pénzügyi helyzetének a beállott válságig való sorozatos levezetésére talán inkább alkalmas a háborút közvetlenül megelőző — tehát még mindig normális keretek között mozgó — utolsó béke esztendőből való kiindulás, mint teljes 20 évre visszamenve, az akkori állapotot venni figyelembe.

Dr. Sz. Kun Béla úr az ő cikkeiben foglalt megállapításainál úgy tudom az 1909. évi adatokra támaszkodott s így talán nem is lesz érdektelen, sem pedig irreális, ha én az 1913. év adatait veszem kiindulási és ismertető alapnak s ha összehasonlító számításaimnál is, ahol lehet, mindenütt annak az évnek adatait használom fel. Így legalább meglesz a helyzet világitva más irányból is s a lap olvasói, kik ezt a nem éppen érdektelen és közérdekű témát talán figyelemmel kísérik, részletes tájékozódást nyerhetnek.

Az én szerény felfogásom szerint nem lehet tehát éppen közömbös, hogy mely dolgok s

miféle körülmények azok, amelyek a bajt előidéztek s nem vélem szükségtelennek ezeknek közelebbi s legalább vázlatos megismertetését sem, mivel akadhatnak olyanok, akik a kollégium gazdálkodásában beállott bajokról olvasva, igen könnyen téves ítéletet alkothatnak magoknak azok felől.

Megkísérlem majd a szanalás módjaira és lehetőségeire is később reámutatni, mielőtt azonban erre rá térnék, a bajok előzményeit s okait fogom néhány adattal megvilágítani.

Kezdem a közös tőkevagyon sorsával.

A kollégium 1913. évi zárószámadásának tanúsága szerint a közös kezelésben lévő tőkevagyon 4.640,556·52 aranykorona, vagyis a törvényszerű 1·16-os váltószámmal átszámítva 5.383,046·10 pengő volt.

A legutóbbi költségvetési évről készített zárószámadás szerint az összes tőkeerő csupán 314,344 pengő 41 fillér, vagyis a háború előtti vagyonnak alig 5·8%-a.

Erre nézve is, már itt meg kell azonban jegyezni, hogy ez a tőke nem képez egészben véve háború alatt átmentett tőkevagyon. A közöskezelésnek együttes s még a háború előtti időről maradt tőkeereje egészen 1921-ig még mindig öt és fél millió körüli összeg volt, ami természetesen 1926-ban már csak 440 pengőnek felelt meg.

Az ezen felüli tőkeösszeg az 1921 után idegen valutában befizetett kölcsönök elszámolásából, a tőkésített kamatokból s egyéb rendkívüli bevételek (mint országos segélygyűjtési akció rendén befolyt másfélmillió koronán felüli adományok stb.) tartalékolásából állott elő.

Már most, ha közelebbről vizsgáljuk az egyes költségvetési, vagy számadásos évek fejlődési mozzanatait, azt látjuk, hogy 1913-tól kezdve 1921-ig a tőkeerő egyik évben gyarapodáson, míg a másik évben viszont apadáson ment keresztül.

Ha tudjuk azt, hogy a kiegészítésre váró s egyéb tartalékalapok, valamint a tőkevagyonnal rendelkező pénztári csoportok kamatai évről-évre a tőkéhez csatoltattak s ezáltal a tőkeerő évente, mintegy 100—120 ezer korona gyarapodáshoz jutott, akkor azt is megállapíthatjuk, hogy a tőkének nyolc év alatt ezen a réven is közel 960,000 koronával kellett volna erősödnie.

Ha pedig azt is figyelembe vesszük, hogy az ezen évek alatt létesített és kezelésbevett új alapítványok (mint pl. a Pólya Pál-alap 49,449 kor., Bagossy Lajos-alap 85,000 kor., Simonffy Imre alap 71,829 kor. stb.) szintén tekintélyes, majdnem 250,000 koronával s hogy az 1917. és 1918. években eladott ingatlanok (Egyháztér 12. sz. házastelek 120,000 kor., Könyves Tóth A.-féle pusztalepi tanyabirtok 96,000 kor., a Simonffy János-féle házastelek 56,100 kor., a Szabó—Bethleni-alap földjei 68,919 kor., a Saápi—Böszörményi-alap földjei 28,000 kor., a Szegedy Sándor-féle házastelek

36,182 kor., a Szártóry I.-alap-féle Péterfia u. 8. sz. alatti házastelek 75,000 kor., a Simon Gy.-féle csereföld 43,620 kor., a több kisebb földingatlant nem is érintve) vételárai is közel 600,000 koronával gyarapították a tőkevagyon, akkor nem sokat csalódunk, ha kétmillió körüli összegre tesszük a tőkeapadást. Itt azonban megint tudni kell azután, hogy ebből az összegből az 1914—1918-ig kibocsájtott hadikölcsönkötvények jegyzésével kapcsolatban a felettes hatóságok hozzájárulása folytán nyolc ízben összesen 1.648,700 koronát fizetett be a kollégium az egyes Bankok pénztárába. Igaz, hogy az ennek megfelelő érték — más fejezetnél — az értékpapírok leltári állományánál szerepel; itt azonban a tőkevagyonnál mégis valóban apadást idézett elő.

(Folytatása következik.)

HÍRADÁS

A középszabolcsi egyházmegye közgyűlése.

A középszabolcsi református egyházmegye április 2. és 3. napjain tartotta rendes tavaszi közgyűlését Porzsolt István esperes és gróf Dégenfeld Pál gondnok elnöklete alatt. Az első napon tanácsbírói értekezlet volt. A második nap délelőtt tartatott meg a közgyűlés, amelyen a tél folyamán megejtett választás szerint az új tisztikar bemutatkozott. Az esperesi állást újból az erős hitű, missziói lekületű Porzsolt István újfahértói lelkész nyerte el egyhangú bizalommal, ami kiváló kormányzói tapintatának ékes bizonyossága, ha arra gondolunk, hogy két évvel ezelőtt csak erős küzdelem után sikerült az egyházmegye többségének akaratával a nyugalomba vonuló Szabó Lajos esperes helyére emelni. A két évi bölcs, tapintatos, körültekintő működése méltó elismerése volt a közbizalom osztatlan megnyilatkozása. Szintén egyhangú bizalom helyezte a gondnoki székbe Dégenfeld Pál grófot is, akit azonban az egyházmegye nagy sajnálatára, de egyben igaz öröme is, a tiszántúli egyházkerület főgondnoki székébe szőlített el a közbizalom. A közgyűlést Porzsolt István esperes hatalmas beszéddel nyitotta meg, melyben elszánt munkára hívta fel az egyházi élet aratóit. A beszéde lelkeket ébresztő bizonyágtevő kijelentéseinek megrázó szépségei mellett egy örvendetesen szomorú bejelentése töltötte be a jelenlevők lelkét: Közszeretnek örvendő, puritán jellemű, nagyszívű, európai műveltségű, törhetetlen hitű Elnöktársától, gróf Dégenfeld Páltól, ki a középszabolcsi egyházmegyében már 25 év óta vesz részt az egyházi élet irányításában, kénytelen megválni az egyházmegye, mert a hű és igaz sáfárt a tiszántúli egyházkerület osz-

tatlan bizalma a legfontosabb őrhelyre, a főgondnoki bástyára parancsolta. Az esperes bensőséges, meleg szavaira, mit a közgyűlés elismerő, hálás, ragaszkodó szeretetének hangjai kísérték és szakítottak félbe, a távozó gróf Dégenfeld Pál meghatódott szavakban mondott köszönetet a bizalomért, a ragaszkodó szeretetért, mely oly kedvessé és emlékezetessé tette reánézve a középszabolcsi egyházmegyében egyházi ténykedését.

Tanácsbírák lettek: dr. Bartók Jenő, Bokross Elek, Veress Károly, Vass János, Tomory Dezső lelkészek, dr. Nánássy Andor orsz. képvis., dr. Kovács Elek kir. közjegyző, Mikecz István alispán, dr. Jármy Menyhért földbirtokos, dr. Szarka Sándor kúriai bíró világiak. Lelkészi főjegyző lett Gönczy János, világi dr. Szöllősy Pál ügyvéd. Lelkészi aljegyző lett Baráth Imre és Nagy Lajos, világi Mikó Bertalan főszolgabíró és Bartha Jenő szolgabíró.

Pénztárnok újból kiváló munkájú Veress Károly, tan. ü. biz. elnök lett Adorján István, ügyészek dr. Szesztay András és dr. Bertha Jenő, belm. előadó Kiss Pál lelkész.

A szokásos jelentések után a közgyűlés Görömbey Péter azon indítványát, hogy az oroszországi vallás üldözés megszűnjön, minden gyülekezet a tavasz folyamán, egy vasárnap délelőtt imádkozzék Istenhez és a lelkészek a predikáció keretében emlékezzenek meg a lekiismereti szabadságot fenyegető veszedelmekről, elfogadta, Nagy vita támadt Görömbey Péter azon indítványa körül, hogy a jegyzőkönyveket ne nyomtassák ki az egyházmegyék, kerületek és a Konvent költség kimelésből, minthogy azoknak semmi pozitív hasznuk nincs. Por és moly eszi csupán. Helyettük a Konvent adjon ki egy hivatalos havi lapot, melyben a fontosabb határozatok, közérdekű indítványok jelennének meg. E lap a központból irányítva, érintkezést keresne és tartana fenn a külföldi magyar és más református egyházakkal a testvéri kapcsolatok kiépítése és elmélyítése céljából. A messzelátó indítvány horderejét kellően elismerve, közgyűlés a jegyzőkönyvek kiadását továbbra is szükségesnek véleményezte, ami azonban nem teszi azt, hogy a lap életre ne keljen. Délután bírósági ülés volt, mellyel a gyűlés véget ért.

„Mennyi belső viszálykodástól megkímélhetnék magukat az egyházak, hogyha az egyik részről több tisztelet nyilvánulna meg az Isten ígéje iránt és kevesebb hit „a tudomány végérvényes eredményeiben“ — a másik részről pedig több megértést tanúsítanak ama tény iránt, hogy a Szentírás is szolgálai formában (Filippi 2:7.) jó mihozzánk. Akkor kevesebb volna a botránkoztatás is és több volna a türelem is.“

Kolffhaus a Ref. Kirchenzeitung f. é. 112. lapján.

IRODALOM

Kossuth. Élet- és jellemrajz. Írta dr. Hegyaljai Kiss Géza. Két kötetben, 188+206 8° lap. Miskolc, 1928—1930.

Egyik legszorgalmasabb és legtermékenyebb lelkész-írónk, kutatónk és poétánk igen nagy ambícióval, lelkesedéssel, sokoldalú olvasottsággal és stíláris vonzóerővel megírt nagy munkája ez a két impozáns kötet. Hozzáférhető Kossuth-életrajzunk a művelt nagyközönség számára eddig nem volt, pedig egy jó Kossuth-életrajz többet ér e dicső magyar nemzetevő eszményeinek és eszményiségének ápolása és meggyökereztetése szempontjából, mint száz középszerű szobor vagy az ő nevét viselő pártkör és dalárda. A H. Kiss Géza műve ezt a szükségletet, ha nem is tökéletesen, de öröndetes mérvben betölti s a magyar reformátusság és különösen a református lelkipásztorok közt jó és maradandó okokból hagyományos Kossuth-kultusznak egyik legszebb modern megnyilatkozásaként tekinthető, amelyről éppen református egyházi szempontból is elismeréssel kell szólnunk. Természetes, hogy egy történettudományi szempontból kifogástalan Kossuth-életrajznak a magyar tudományosságot most már komolyan terhelni kezdő nagy adóssága ezzel még egyáltalán nincs leróva, de ezt a szerző nem is tekintette föladatának. Hellyel-közzel azonban ennek a kiadványnak is csak emelte volna az értékét a több tudományos elmélyedéssel és kevesebb poétásan hangulatos és rhapsodikus riportszerűséggel való dolgozás. A szellemtörténeti megalapozás hiányát különösen a Kossuth első nagy korszaka eszmevilágának és társadalomtörténetének nagyon hézagos rajzánál érezzük erősen; de pl az emigráció diplomáciai hátterénél, meg az amerikai út rajzánál sem kielégítő az, amit kapunk, nemhogy a szigorúan tudományos érdeklődésnek, de még a művelt nagyközönség laikus érdeklődésének a szempontjából sem. Egészben véve mindez nem csökkentheti őszinte elismerésünket a kedvesen olvasható és nagy nevelő hatású könyv, meg annak kitűnő és irodalmilag fáradhatatlanul tevékeny szerzője iránt.

ri.

HALOTTAINK

Zsinka Ferenc dr. magyar nemzeti múzeumi könyvtárigazgató, a Protestáns Szemlének évek óta felelős szerkesztője, legszebb férfikorában és munkakedve teljességében f. hó 4-én influenzából kifejlődött középfülgyulladás és ennek elgennyesedése következtében az Úrhoz költözött. Megyeresy Béla és Fiers Elek után újabb megrendítő és megsibbasztó vesztesége ez magyar református és általában evangélium

protestáns szellemi életünknek, éppen az ember-élet derekán lévő, munkabíró, Szentlélektől tüzel s magát ennek következtében engedelmesen agyondolgozó munkásgárdából. Ebben a esőndes, szürke könyv- és levéltári emberben egy kemény, hős hitvalló és egy boldog készséggel bizonyosságot tevő lélek lakozott. A munkának, a becsületnek és az őszinteségnek volt az eljegyzettje egész életében. Csak egy tekintély volt előtte: a felismert igazsága. Ezért volt vérbeli tudós, de ezért tudott lenni páratlan szerkesztő is. A Protestáns Szemle szerkesztését a legnehezebb korszakban vette át s tengernyi nehézséggel férfiasan és avatottan megküzdve, megteremtette annak — a Kenessey-féle első és a Ravasz-féle második után — harmadik virágkorát. Pedig a részéről — egyéb körülményeket nem is említve — már csak azért is súlyos áldozat volt a szerkesztés terhét vállalni és lankadatlanul vinni, mert emiatt le kellett mondania gyönyörű tudományos terveinek megvalósításáról, amelyekhez pedig teljes készülettel bírt s amelyeknek testet öltése szintén a magyar protestáns szellemi életnek és történelmi tudatnak vált volna javára és dicsőségére. De Zsinka Ferenc — noha theológiát nem végzett — a Biblia embere volt, a Diákszövetség neveltjeként, s megszokta naponként kérni és kapni az Igéből az élet és az Anyaszentegyház Urának parancsait. Ezt a szerkesztői munkát is ilyen parancsként fogta föl s ezért a legújabb időkben egyre jobban feltornyosult bajok és kedvetlenségek közepette is — magyar protestáns életünk szerencsétlen belső megosztottságai miatt — iszonyú nehézségekkel küzdő Protestáns Szemlét és M. Prot. Irodalmi Társaságot még nehezebb és alig áttekinthető helyzet elé állítja. „Az Én gondolataim nem a ti gondolataitok...” Áldás emlékére, vigasztalás az Úrban szeretteinek!

ri.

KÜLÖNFÉLÉK

Dr. Baltazár Dezső püspök június elején ismét külföldre indul és június 8-án a magyarországi református hívek képviseletében részt vesz a noyoni Kálvin-ház leleplezési ünnepélyén.

A debreceni egyetem Tisza-ünnepélye. A debreceni Tisza István tudományegyetem április 29-én, Tisza István születésnapja évfordulóján, a kollégium dísztermében ünnepélyt rendezett, melyen Tisza Istvánról szentpéterei Kun Béla egyetemi tanár tartott előadást.

Uj esperes. A esonka-biharérmelléki egyházmegye b. e. Lévy Mihály esperes utódául Székelyhidy Béla álmosdi lelkészt, lapunk munkatársát választotta meg. A megválasztott, új esperest szeretettel köszöntjük, Isten áldását kérve munkájára.

Ötvenéves érettségi találkozó. Felkérjük azokat a tanuló társainkat, akik 1880-ban ve-

lünk együtt végezték a debreceni református gimnáziumot, jelentkezzenek alulírottaknál, hogy részt óhajtanak-e venni a június 14-én tartandó érettségi találkozón. Bármire nézve szívesen szolgálunk felvilágosítással. Budapesten és Debrecenben, 1930 április havában. Dr. Némethy Károly v. b. t. t., ny. államtitkár, II. Pasaréti út 2-c. Dr. Kardos Albert ny. középiskolai igazgató, Jókai u. 5.

Tanárválasztás. A Dóczy-intézet igazgatótanácsa Soós Béla lelkészi képesítésű kollégiumi tanárt választotta meg a tanítónőképző-intézet vallástanárává. Mikor a derék tanárnak új munkaköréhez szerencsét kívánunk, sajnálattal érezzük távozásával a kollégiumnál beállott veszteséget és lehetetlen rá nem mutatnunk az esettel kapcsolatban a kollégiumi igazgatótanácsban is elhangzott megállapításra, hogy a kollégium gimnáziuma vidéki tanáraink előtt vonzó erejét elvesztette, sőt ime, menekül is belőle, aki tud. (Beküldetett.)

A református ifjúságból a négy theológiára 340 hallgató van beiratkozva, a kecskeméti jogakadémián 400 hallgató készül a jogi pályára, 19 középiskolában 6500 tanulót nevelnek református keresztyén szellemben, 6 tanítóképzőben 14 polgári iskolában, 1 felsőkereskedelmi leányiskolában és 1991 elemi iskolában több, mint 174 ezer növendéket készítenek elő hazaszerezetre, hithűségre és becsületes életre.

A nyiregyházi Leánykálvineum internátusába 20 református lelkészi leányárva ingyenes és 110 leány fizetési helyre vétetik fel.

A kollégiumi Kántus Ditrói Ica színművésznő, Szabó Emil zenetanár, a debreceni Városi Dalegylet, a Máv. Egyetértés Dalegylet, a református leánygimnázium énekkara és a református főgimnázium zenekara közreműködésével folyó évi május hó 11-én, délután 5 órai kezdettel, az „Arany Bika” dísztermében tartja ezévi nagy hangversenyét. — Műsor a következő: 1. Verdi: „Aida” c. opera nyitánya. Előadja a református főgimnázium zenekara. 2. Megnyitó beszéd. Tartja dr. Kállay Kálmán ny. r. egyet. tanár, lelkész-képzőintézeti igazgató. 3. a) Kondela Géza: Babilonnak vizei mellett, b) Hopper Rezső: Szerelmem. Előadja a Kántus. 4. S. Jaroff: Ej uchnem. (Ej, húzd meg. Orosz hajóvontatók éneke.) Előadja a Városi Dalegylet. 5. Szaval: Ditrói Ica úrleány, a Csokonai-színház művésznője. 6. a) Metz Albert: Ballada, b) Siklós A.: Catullus bordala. Előadja a Kántus. — Szünet. 7. Részlet Mascagni: „Parasztbecsület” c. operából. Előadja a református főgimnáziumi zenekar kísérete mellett a református leánygimnázium énekkara, a református tanítónőképző-intézet énekkara és a kollégiumi Kántus. 8. Petőfi a Hortobágyon c. melodramát előadja Tantó Sándor III. é. th., a gimnáziumi zenekar kísérete mellett. 9. Farkas Nándor: Két temetés. Előadja a Máv. Egyetértés Dalegylet. 10. a) Szöllősy Attila: A haza, b) Lagercrantz: A zene, c) Lind-

blad : Gózhajón (svéd dalok). Előadja a Kántus. 11. a) Chopin : Cis-moll polonaise, b) Schubert : Menuett H-moll. Zongorán előadja Szabó Emil zenetanár. 12. a) Szentirmai-Huber : Népdal-egyveleg, b) Mácsai Sándor : Arany János dalai. Előadja a Kántus. — A Városi Dalegyletet Forray István karnagy, az Egyetértést, Vegyeskart, Zenekart és Kántust Szigethy Gyula főiskolai ének- és zenetanár vezeti.

A papnősülés feltételei. Az Egyházi Törvények I. tc. 143. §-a szabályozza a papnősülés feltételeit. A zsinat az általános rendelkezést kiegészíti egy indítvány folytán, amely szerint a lelkészek csak felettes hatóságuk engedélyével nősülhetnek, evégből kötelesek nősülési szándékuk bejelentésével egyidejűleg leendő menyasszonyuk születési, nevelési, esetleg hivatali állásáról szóló okmányokat is bemutatni.

A hódmezővásárhelyi református egyházban református leányközépiskola feállítása érdekében mozgalom indult meg. Az érdekelt szülők kéri a leánygimnázium I—V. osztályának már szeptemberben leendő megnyitását.

A nagykárolyi és szatmári református egyházmegyék Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületei május 11-én Mátészalkán konferenciát rendeznek.

A zombori missziói lelkészi állásra Ágoston Sándor esperes Jung Keresztély beskai lelkészt nevezte ki.

A szegedi református egyház lépéseket tett a békéshányi egyházmegyénél, hogy Szegeden református diákokthont állítsanak fel.

A gárdonyi református egyházközség Gulyás Sándor székesfehérvári hitoktató lelkészt választotta meg lelképásztornának.

A veszprémi ifjúsági egyesület Mustármag címen időszakos lapot adott ki.

A szatmári egyházközség új főgondnokát, Uray Jenőt, április hó 29-én iktatta be főgondnoki tisztébe.

Az alsóbersodi egyházmegye május 22-én tartja évi rendes közgyűlését Farkas István esperes és báró Bottlik István egyházmegyei gondnok elnökle alatt Miskolcon.

A Szegedi Lorántffy Zsuzsánna-Egyesület május 4-én templomi ünnepélyt rendezett, melyen közreműködött Nagy István debreceni belmissziói lelkész, a tiszántúli egyházkerület diakonissza-intézetének igazgatója. Nagy István május 6-án a református asszonyok és leányok munkadélutánján is résztvett s a nők hivatásáról, főleg a diakonissza-ügyről tartott előadást.

A mezőtúri református gimnázium tanárkara 1930. évi május hó 4-én, este 8 órakor, az intézet tornatermében *tudományos estélyt* rendezett a következő műsorral: Marche Lorraine: Louis Ganne-tól. Ifj. zenekar, Vécsei Artur vezetése alatt. — P. Tosti: Serenata, b) Leoncavallo: Mattinata. Énekelte Marjay Károlyné, zongorán kísérte Putz Jakab. — A lángelméről

előadást tartott dr. Benedek Ilona. — Chopin: Fantásie-Improptu, Cis-moll. Zongorán játszották Zakár Gizella. — Szavalt Nyitray Gyula. — Moszkowszki: Valse brillante. As-dúr. Zongorán játszották Zakár Gizella. — Bizet: Carmen operából nagy kivonat. Ifj. zenekar, Vécsei Artur vezetése alatt.

TARTALOM : R. I. : Közvélemény-fejlesztés. — Zsinati tudósítás. — Ebből a világból: Varga Pál: A kollégium anyagi helyzetének kérdése. — Híradás: A középszabolcsi egyházmegye közgyűlése. — Irodalom. — Halottaink. — Különlélek. — Pályázat.

Pályázat.

A debreceni református kollégiumnak a debreceni tudományegyetemmel kapcsolatos tanárképző-internátusában négy kedvezményes helyre pályázat hirdettetik. A tanárképző-internátusi tagság lakás és élelmezés élvezetével jár. Évi ellátási díj legfeljebb 140 P; igazolt szegénység esetében az ellátás ingyenes. Az esetleges egyetemi tandíjat a tanárképző fizeti. Az intézet tagjai a nyári szünetben külföldi tanulmányi segélyben részesülhetnek. A tanárképző-internátusba olyan református vallású kiváló tanulók vétetnek fel, akik a most végzendő tanévben tesznek érettségi vizsgálatot és az egyetemen nyelvi vagy történelmi tanulmányokat kívánnak folytatni. A sajátkezűleg írt folyamodványok a tanárképző-intézet gondnokságához intézendők és folyó évi aug. hó 15-ig a református Kollégium igazgatóságához Debrecenbe küldendők. A folyamodványhoz mellékelni kell az V., VI., VII. és VIII. osztályról szóló bizonyítványok és az érettségi bizonyítvány hiteles másolatát, a születési anyakönyvi kivonatot, a szülők vagyoni állapotáról hatósági bizonyítványt, a tanári pályára alkalmasságról hatósági orvosi bizonyítványt és válasz céljára egy megcímezett levelezőlapot. A folyamodványban jelezni kell a folyamodó atyjának (gyámjának) nevét, polgári állását, lakáscímét, a szaktárgyakat, amelyeket a jelölt választani kíván és azt, hogy mily fokú nyelvismeretei vannak.

Debrecen, 1930 május 4.

Karai Sándor,
ref. koll. igazgató.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

**Hazánk legrégibb és legnagyobb
harangöntődéje**

ALAPÍTVÁ 1816-BAN.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI

m. kir. udvari szállítók

SOPRON.

Harangokat

**öntenek a legfinomabb harang-
öntvözetből minden hangnemben
és legszebb kivitelben.**

Legmagasabb bel- és külföldi kitüntetések bizonyít-
ják harangjaink kiváló minőségét.

1900. évi párizsi világkiállításon nagy aranyérem stb.,
stb., majd legújabbán a soproni, celledömölki,
székesfehérvári, kapuvári, szombathelyi és
kaposvári országos kiállításon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

**Szállítunk előnyös fizetési feltételek mellett,
az egyházak teljes megelégedésére.**

Költségvetések és kiszállítások ingyen és díjmentesen.
Összes szállított gyártmányainkról elismerőleveleket tudunk felmutatni.

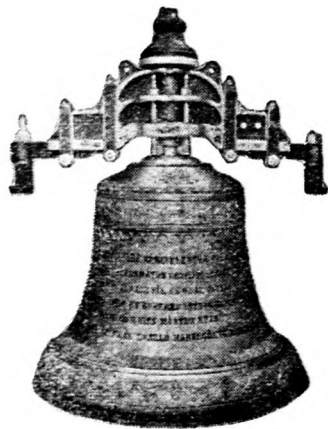
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

A törökszentmiklósi
református egyház részére
készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párizsi világ-
kiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari
kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézmű-
ipari tárlaton kormánydísz-
oklevéllel, 1927. és 1928. évi
budapesti, székesfehérvári,
szentesi és szombathelyi
kiállításon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen
szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőlevél

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930—1139.

**Ma inkább, mint valaha,
a tudás a siker titka!**

**GENIUS
KIS
LEXIKONA**

Eredeti nagyság (13 és $\frac{1}{2}$ × 18 és $\frac{1}{2}$ cm.)
40,000 cikk, 110,000 sor, 1600 hasáb, mintegy
800 ábra, színes műmelléklet.

Előfizetési ára: dús aranyozású, tartós
egészvászonkötésben

12.— pengő.

Fizetendő:

a szállításkor 4.— pengő, június hó 30-án
4 pengő és július 30-án 4.— pengő.

Előfizetni lehet

május hó 15-ig három 4 pengős részletben is.

**MEGJELENÉS 1930 május 15-én. Megjelenés
után a mű bolti ára 16.— pengő lesz.**

**A GENIUS KIS LEXIKONA EGY KÖTETBEN
NYUJTJA AZ ÖSSZES EMBERI TUDÁST!**

A szaktudományok mai állása szerint föl-
dolgozza valamennyi európai és Európán kívüli
állam történetét a legrégibb időktől a mai
napig.

Megtalálni benne minden korok nagy em-
bereinek életrajzát. Irodalom és művészet-
történet. Földrajza a háborúutáni nagy át-
alakulások figyelembevételével, a legfrissebb
népesedési és világgazdasági mozgalmak sta-
tisztikai adataival készült. Reáltudományok
legújabb vívmányai, energia kutatások leg-
újabb elméleteit, fölfedezéseit és találmányait,
a mindennapi élet gyakorlati kérdéseit találja
meg az eddig hiányzó

**GENIUS KIS LEXIKONBAN, mely egy hiányzó
Who's who-t pótol**

és megkíméli Önt attól, hogy egész könyvtárnyi
munkát olvasson el. Napjainkban óriási a ver-
sengés; ki minél többet tud, annál többet ér.
Az érvényesülésre, a sikerre és az előmenetelre
nyujt segítőkezet és nagyobb jövedelmet a

**GENIUS KIS LEXIKON, mely előjegyez-
hető 12.— pengős áron**

**„MÉLIUSZ“
könyvkereskedésben**

DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.

Telefonszám 270.